KÖNYVJELZŐ

AZ ÚJ SZÓ MELLÉKLETE

2004. július 15., csütörtök

3. évfolyam, 7. szám

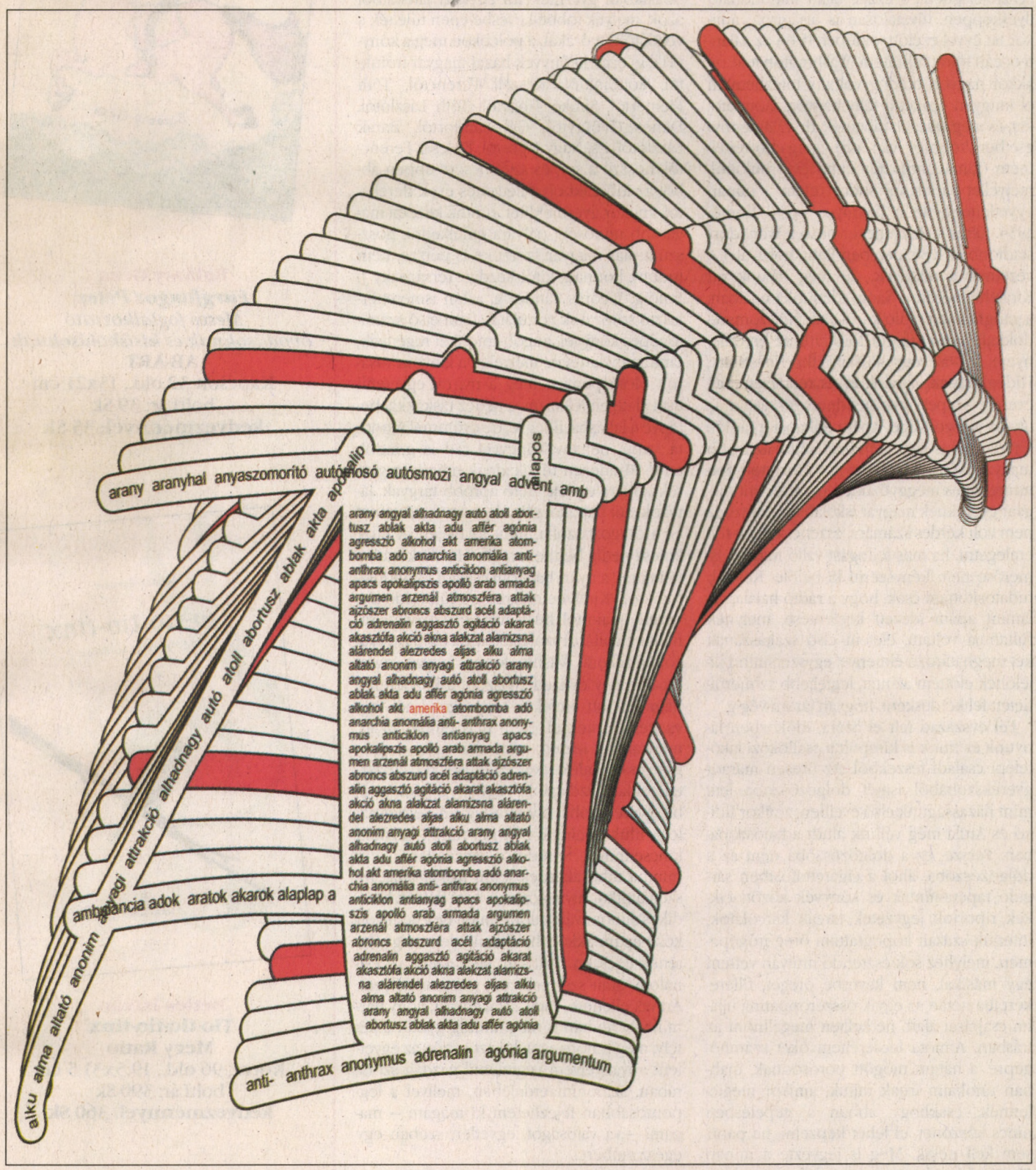

Juhász R. József: Betűarchitektúra 3.

Juhász R. József (1963. VII. 18.) – költő, performer (Érsekújvár)

Gyerekszobában, emlékekkel

Amikor ötven évvel ezelőtt, július 4-én apu kihozta rádiónkat a gangra, hogy a szomszédokkal együtt szurkolhassunk..., amikor ötven évvel ezelőtt, szeptember 1-jén újdonsült elsősként szüleim elkísértek az iskolába..., amikor harminc évvel ezelőtt, február 23-án igent mondtam Maricának a városházán..., amikor harminc évvel ezelőtt, augusztus 15-én az Új Szó szerkesztője lettem, s ezzel, talán kimondható ilyesképpen, hivatalosan is újságíró..., amikor tíz évvel ezelőtt, október 15-én az Atlanti-óceán fölött repültem, Washington felé... – akkor nagyon boldog voltam, intézhetném el imigyen ezeket a félbehagyott mondatokat, és még igazat is állítanék, de valamennyi esetben többről van szó, magántörténelmem önmagukon túlmutató évfordulóiról, melyeket váratlanul sodort elém a minap egyetlenegy, az a bizonyos berni döntő. 1954. július 4., hatvanezer néző a Wankdorf stadionban, a 84. percben Rahn góljával 3:2, vezetnek a németek, de még bízunk ott Királyhelmecen, a Samo Chalupka utcában, a gangra kitett rádió körül álló, ülő szomszédokkal, hátha sikerül fordítani az eredményen, mi az egy Puskásnak, Kocsisnak, Hidegkutinak, izgulok én is rendesen, hatévesen, Szepesi már majdnem sír, aztán az utolsó sípszó, vége. Apám felkapja a rádiót, a rádiónak is vége. Mindazonáltal az újabb magyar nemzeti gyász sem változtatott apu természetes meggyőződésén, miszerint magyar gyereknek magyar iskolában a helye, ez nem volt kérdés számára, eszébe sem jut fölemlegetni, ha más felfogást valló magyar ismerőse nem kényszeríti ki belőle. Később tudatosítottam csak, hogy a rádió halála, valamint apám idézett kijelentése, melynek fültanúja voltam, életem első szakaszának két meghatározó élménye, egyszersmind kijelölték előttem az utat, legfeljebb az merülhetett fel kérdésként, hogyan járom végig.

Fél évszázad telt el azóta, időközben lányunk és fiunk is kirepült a csallóközi lakótelepi családi fészekből. Az üresen maradt gyerekszobából ismét dolgozószoba lett, mint házasságunk első éveiben, amikor Ildikó és Attila még velünk aludt a hálószobában. Persze, ez a dolgozószoba nem az a dolgozószoba, ahol a cigarettafüstben sárguló tapétaminták és könyvek között cikkek, riportok, jegyzetek, tárcák, karcolatok, interjúk százait kopogtattam öreg írógépemen, melyhez sok esztendő múlván vettem egy másikat, nem kevésbé öreget, fillérekért, ha netán az egyik összeroppanna ujjaim csapásai alatt, ne kelljen megállnom az írásban. Amióta lecseréltem őket számítógépre, a hátam mögött porosodnak, újabban unokáim írnak rajtuk, amikor megjelennek, csakhogy abban a gépelésben nincs köszönet, el lehet képzelni, ha papír sem kell nekik. Meg is jegyezte a minap Marica, lehet, hogy újra van dolgozószobád, de ez gyerekszoba marad örökre. Ami végeredményben igaz is. Nem csupán azért, mert alkalomadtán, ha például összejön a család, a legkisebb unoka, Lehel ebben a szobában szokott aludni déltájban, éjszaka hol Noémi, hol Levente, olykor jókat rúgva rajtam, amikor az ágyelosztás során én kerülök melléjük hálótársnak, hanem mert a szekrény tetején ott sorakoznak eredeti dobozaikban gyermekeim egykori játékaiból azok, melyek többé-kevésbé épen túlélték a velük töltött órákat, a polcokon meg a könyveik, gyermekkönyvek hazai magyar íróinktól, költőinktől, Keszeli Ferenctől, Tóth Elemértől, Simkó Tibortól, Tóth Lászlótól, Dénes Györgytől, Gál Sándortól, Barak Lászlótól, Zs. Nagy Lajostól, Kulcsár Ferenctől, hosszú a sor, és szerencsére éppen abból az időszakból, a hetvenes évek derekától, amikor gyermekliteratúránk kezdett magasabb minőségi pályára emelkedni, hosszú a más magyar szerzőké is persze, nem tudom, honnan, kitől kezdve Tersánszky J. Jenőig, Weöres Sándorig, aztán ismeretterjesztő sorozatok vonulatai, fiam első számítógépes könyvei, angol, amerikai regények, tanulmánykötetek, melyeket a lányom vásárolt olcsó pénzen még a nyitrai egyetemi évei alatt, emlékszem, a nehéz táskákkal belépve a lakásba, lihegve, de örömmel mondta, „apu, néhány könyvvel rád is gondoltam". Mindezen túl akadnak még itt a gyerekszobára emlékeztető apróbb tárgyak, játékok, sőt babakocsi is, de mástól más most ez a dolgozószoba, mint az elején. A titok kulcsa pedig bennem rejlik. Ha eltekintek a téli tátrai, a nyári balatoni családi kirándulásainktól, Királyhelmecre, a szülőföldemre vezető útjaimtól, húsz évig tartó országjáró, néhány külföldi szolgálati úttal tarkított utazókorszakom Washingtonnal ugyan véget ért épp egy évtizede, viszont a közben felhalmozódott emlékek természetüknél fogva nem tűntek el. Nem más ember ül itt, mint annak idején, mint akár anno a gangon, csak emlékekkel, élményekkel, tapasztalatokkal gazdagabb. Végül is, dolgozószoba, gyerekszoba, oly mindegy. A kérdés az, lerövidült útjaim között mit tudok kezdeni kincseimmel. S tudok-e egyáltalán? Nem mintha több akarnék lenni újságírónál, hiszen amikor hivatalosan is azzá lettem, hetedikes álmom vált valóra, amelyhez nem volt köze apám akkori halálának, de addigi életének egészen biztosan. Meg aztán azt csinálom, amit szeretek, ami a szenvedélyem. Annak ellenére, vagy azzal együtt, hogy harminc év múltán is még mindig gyötör a kétely, meg tudom-e találni azt a szót, az egyetlent anyanyelvem végtelenül gazdag szótárában, szinonimaerdejében, mellyel a legpontosabban fejezhetem ki magam – magam? –, a valóságot, egyetlen szóban egy egész embert...

Bodnár Gyula

IFJÚSÁGI ÉS GYERMEKI

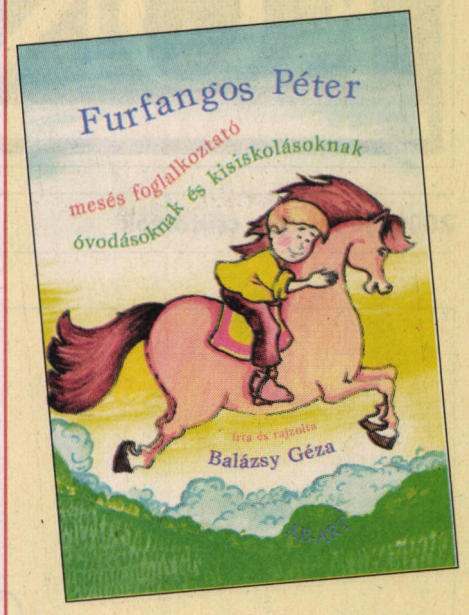

Balázsy Géza
Furgfangos Péter
Mesés foglalkoztató óvodásoknak és kisiskolásoknak
AB-ART
Kapcsolt 32 old., 15x21 cm
bolti ár: 39 Sk
kedvezménnyel: 35 Sk

Bettes István
Tio-tio-tio-tinx
Méry Ratio
Kötve, 96 old., 19,5x31,5 cm
bolti ár: 390 Sk
kedvezménnyel: 360 Sk

Haraszti Mária
A Piros rét meséi
AB-ART
Kötve, 64 old., 21x29 cm
bolti ár: 160 Sk
kedvezménnyel: 140 Sk

Mirtse Zsuzsa
Égforgató csodagyűrű
Méry Ratio
Kötve, 184 old., 17x24 cm
bolti ár: 690 Sk
kedvezménnyel: 650 Sk

Simkó Tibor
Tikirikitakarak
Kalligram
Kötve, 80 old., 20x28,7 cm
bolti ár: 220 Sk
kedvezménnyel: 190 Sk

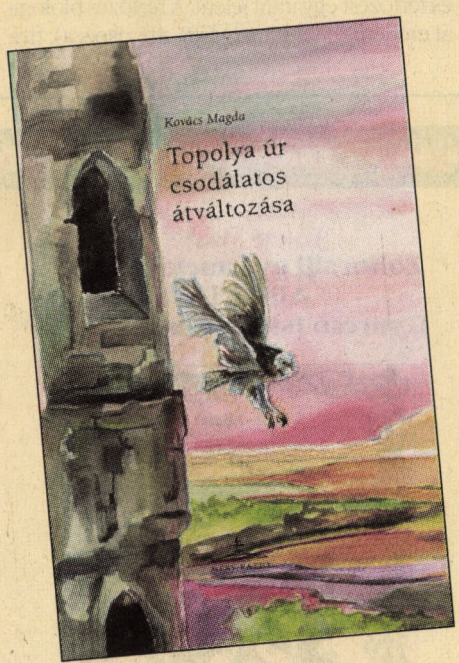

Kovács Magda
Topolya úr csodálatos átváltozása
Méry Ratio
Kötve, 56 old., 19,5x31,5 cm
bolti ár: 230 Sk
kedvezménnyel: 210 Sk

Nemes Nagy Ágnes
Bors néni könyve
Kalligram
Kötve, 56 old., 23,5x21,5 cm
bolti ár: 280 Sk
kedvezménnyel: 250 Sk

Tóth László
A boszorkány porszívója
Ister–Kalligram
Kötve, 160 old., 17x24 cm
bolti ár: 250 Sk
kedvezménnyel: 220 Sk

Környezeti nevelésünk érdekében

Fokozott érdeklődés kíséri a közelmúltban megjelent *Környezetünk és mi* című könyvet. Két vagy több recenzió is megjelent már róla, amelyek elsősorban arra összpontosítottak, ami a kiadványban méltányolandó. A dicsérő megállapításaikkal egyetértünk. Külön kiemelnénk, hogy a könyv nagyon nagy mennyiségű aktuális és megbízható információt tartalmaz, felesleges ismétlések és ellentmondások nélkül.

Szakmai szerkezete és felépítése összehangolt, megfelel az általános elvárásoknak, forrásanyagként is jól hasznosítható. Tölgyessy György és Miklós László könyve az utóbbi években megjelenő aktuális környezeti problémák megoldási lehetőségeire is rámutat. A szerzők a magyar nyelvű kiadásban a globális problémák bemutatására vállalkoztak, hangsúlyozva a 20. században megfogalmazott fenntartható fejlődés elvét. A könyv a természeti környezetünk evolúciójának bemutatását és a tudományos ismeretekkel párhuzamosan kialakuló új fogalmak magyarázatát is tartalmazza. Az értékes tanulmánnyal bővül a Szlovákiában kiadott magyar nyelvű szakirodalom – ennek hiányát főleg a magyar anyanyelvű egyetemi és főiskolai hallgatók érzik. Ezzel kapcsolatban felmerül a fogalomalkotás és a terminológia két- vagy többnyelvűségének problémája is. Ezért szükségesnek tartjuk bírálatunkban felhívni a figyelmet a könyvben előforduló, szakterminológiai szempontból vitatható fogalmak használatára.

A könyv szaknyelvének elemzését az eddigi recenziók megkerülték, ezért ennek taglalása felettébb időszerű. Terminológiai szempontból a könyvnek szinte nincs rendezőelve. A fejezetek terminológiahasználata nagyon elütő és ellentmondásos. Sokszor a fogalom helyes és helytelen terminusait is megtaláljuk benne, gyakrabban más-más fejezetben. Az első (*Környezetünk, táj, geoszisztéma*) fejezetben nem nyilvánítható szakszerűnek a „geológiai alapzat" (alapkőzet), a „kőtörő" (kameňolom, kőbánya) és a bányahányó (meddőhányó). A „földhasználat fajtái" helyett szakszerűbb a földhasználat, a földhasznosítás módja, az „ökologizáció", helyett az ökologizálás, az „ember öröklődési képességei" helyett az ember öröklődő tulajdonságai. Durvább hiba a „természeti források", ezt természeti erőforrások formában kellene használni. Újból nem sikerült a szerzőknek és hivatásos lektoroknak elkerülniük a nem magyar „életkörnyezet" terminust. A fejezet stílusa és terminológiája szerzőspecifikus.

A második fejezet néhány szlovákiai magyar ismertetőjegye az újra ismétlődő „természeti forrás". Inkább felületes fogalmazásnak tekinthetők „a hajléktalanság és nyomor járványos méreteket öltött", a „gyerekes család", „hasmenésben... ennél több... gyermek hal meg", „sok civilizációs betegségek" megfogalmazások. Dicséretként itt külön megemlítendő a szerző terminológiai tisztaságra való törekvése, amit a helyreigazított *emberi környezet* használata is bizonyít. A harmadik, *Bolygónk burka* fejezetben nem szerencsés a CFC rövidítés elhelyezése a dinitrogén-oxid (N_20) és az ózon (O_3) képlete között. A szerző ugyan nem pontosítja, mi a CFC, de a nem hivatalos recenzens nem marad tájékozatlan, mert az eredeti angol irodalomban megleli. A fejezet „energiagyártás" terminusa helyett jobb az energiatermelés. A fejezet nyelvi és terminológiai színvonala kitűnő. A bilingvizmus árnyéka sem vetül rá.

A vizet tárgyaló fejezet „kapilláris képessége" a szakirodalomban kapillaritás. Az ún. „humuszsavak" inkább humínsavak. Az összefoglalásban olvasható „csepegtetőtesztes rendszer"-t nem értjük, mert a tesztelés módszer, nem eltávolítási mód.

A talaj fejezetben pongyola fogalmazás a „nem nedves körzetek" és a „génformák". A hulladékot tárgyaló 6. fejezet eltúlzott többes számai „hulladékok, istállótrágyák" szlovákiai magyar szülőtájra vallanak. A szerző szinte egyenrangú szinonimaként kezeli a radioaktív szennyeződés és a radioaktív fertőzés terminusokat, pedig csak az első szakszerű, a második felületes – szakszerűtlenül előfordul a magyarországi irodalomban is. A bomlássor terminust a szerző mások által magyarra fordított korábbi könyvében „bomlási sor"-ként találjuk, és ma is ezt tartjuk helyesnek. A „nukleáris kísérletek fertőző (kontaminációló) hatása" provokálta ki a recenzió íróit, hogy újrainduljanak a kályhától, minek eredményeként meggyőződtek róla, hogy a kontamináció szennyezést és fertőzést egyaránt jelent. A fertőzés biológiai eredetű (baktérium, vírus stb. okozza), fizi-

ISMERETTERJESZTŐ IRODALOM ISMERETTERJESZTŐ IRODALOM

Bödők Zsigmond
Magyar feltalálók a hajózás és a vasút történetében
Nap Kiadó

Fűzve, 134 old., 15x21 cm
bolti ár: 129 Sk **kedvezménnyel: 109 Sk**

Csicsay Alajos
Királyok, fejedelmek, kormányzók
Lilium Aurum

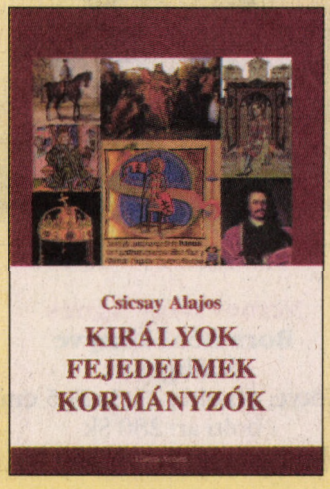

Kötve, 164 old., 21,8x30,3 cm
bolti ár: 299 Sk **kedvezménnyel: 269 Sk**

Jókai Mária
Zoboralji gyermekjátékok
AB-ART–
Gyurcsó István Alapítvány

Fűzve, 104 old., 15x21 cm
bolti ár: 130 Sk **kedvezménnyel: 120 Sk**

kai tényezőkre (sugárzás) nem vonatkoztatható. Ebben a fejezetben szintén a helyes *emberi környezet* formával találkozunk.

Az energiát tárgyaló 7. fejezet elején kétszer is a helyes *vízenergia* olvasható, ami a fejezet végén „vízi energiára" csorbul. Kételkedőknek, recenzenseknek az eligazodásban a magyar–szlovák műszaki szótár is segít.

A napcella, kollektor, napelem szinonimasor közül a recenzens a napelemhez ragaszkodik, a kollektort is ismeri, a napcellát még nem. Szinonimából is megárt a sok, a szakirodalomban inkább hátrány, mint előny. A fejezet végén az „áttörés"-t valószínűleg a nyomdász rontotta el „áttérés"-re.

Az élővilág sokfélesége című (9.) fejezetben a kép alatt és a szövegben is felesleges az „élethely", az ugyanitt kiemelt élőhely és nemzetköziesített formája, a biotóp tökéletes, nem okoz fogalomzavart, mint az élethely. Kissé pongyola az „oxigénes légkör". A könyv legjelentősebb negatív terminológiai hozadéka a „táplálékháló" – címben és szövegben is fellelhető. Nem sokat szépít a helyzeten, hogy a szerző a helyes *táplálékhálózat*ot is használja. A hiba eredete abban rejlik, hogy az angol, magyar stb. nyelv megkülönbözteti a háló és hálózat jelentéseket, a szlovák nyelv nem.

Nem szerencsés a tudomány segítségével fogyni akaró világunkban a cukor szó használata a szénhidrát helyett. A „kölcsönkapcsolat" előtt már megszoktuk a kölcsönhatást, változtatásának, szinonimásításának nem örülnénk.

A tizedik, összefoglaló fejezetben a szerzők harmadszor bólintanak a recenzensek felé a biológiai erőforrás használatával. A 123. oldalon olvasható konkoly jelenleg már nem aktuális. Rég kiveszett a mezőről. Ugyanitt a faj és a fajta felcserélése nem növeli az egyetemi szintű könyv tudományos tekintélyét. A bányászakadémia megalapításának évszáma is a nyomdász keze alatt romlott el. Az „ENSZ-komisszió" is szlovákiai magyar produktum, ugyanúgy, mint az „ökologizáció" és a „lekopaszodott táj". A zárszóban használt „környezeti oktatás" (környezeti nevelés), csak a szlovákiai magyarok körében használatos. Egy országosan rögzült, a Pedagógiai lexikonnal is szentesített szakterminust nem szabad elferdíteni.

Az ajánlott irodalom is termel terminológiai rontást a „radioekológia" könyvcímben való szerepeltetésével, ami még budapesti kiadásban is jelentős melléfogás. A könyv filozófiája is figyelemre méltó (jó értelemben), ezt az előző recenzens már kiemelte. A problémák ismételt felvetése tény, azonban nem hat zavarólag a könyv színvonalára. Pozitívan értékelendő, hogy a recenzens kolléga észreveszi a faj és fajta fogalmak rossz használatát. Hiányosság, hogy idézi, de nem veszi észre a „táplálékháló" helytelen voltát. Ne feledjük, hogy a mai egyetemistának nálunk egy-egy szakfogalomra legalább 4 (magyar, szlovák, angol, latin) nyelven, szinonimákkal együtt legalább 10 terminust kell elsajátítania. Az egységes (variánsok és kitalációk által meg nem ingatott) terminológia alapkövetelménye az ismeretszerzésnek. A terminusokat megtalálni kell, bőség esetén pedig aktualizálni. Kitalálni és elnevezni csak azt szabad, ami még nem volt elnevezve.

A könyv hiányosságai eltörpülnek erényei mellett. A recenzió információinak hasznosítása vagy megalapozott elutasítása öregbíti a szerzők és a kiadó által kijelölt bírálók megingathatatlan jó hírét.

Csuka Gyula és Baráth András

Tölgyessy György – Miklós László
Környezetünk és mi
SPN

Kiegészítő tankönyvként is használható környezetismeret nem csak a tanuló ifjúság számára! Az összefoglaló munka szemléltető magyarázatok formájában, a tudományos ismeretterjesztő szakirodalom igényével láttatja változó környezetünket, szennyezését, természeti kincseinket, bolygónk élővilágát. Nemcsak természettudományi tárgyak szerelmeseinek, ajánlható otthoni búvárkodásra is. Sok színes képpel, táblázatokkal.

Fűzve, 136 old., 20,2x26 cm
bolti ár: 160 Sk
kedvezménnyel: 149 Sk

ISMERETTERJESZTŐ IRODALOM ISMERETTERJESZTŐ IRODALOM

Mácza Mihály
Komárom nevezetességei
Madách-Posonium

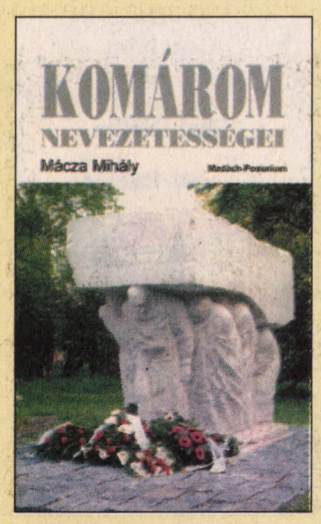

Fűzve, 116 old., 12x20 cm
egyezményes ára: 98 Sk

Puntigán József
1848 losonci emléke(zése)i
Plectrum

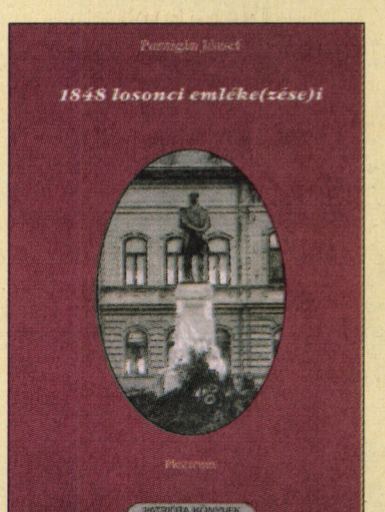

Fűzve, 156 old., 15x20,8 cm
bolti ár: 140 Sk **kedvezménnyel: 130 Sk**

Varga Erzsébet—Mayer Judit
Pozsony
Madách-Posonium

Kötve és fűzve, 120 old., 12,2x20,2 cm
ára kötve: **150 Sk** – fűzve: **110 Sk**

KÖZÉLET

Bugár Béla
Olyan országban élek...
Kalligram

Kötve, 192 old., 12x18,5 cm
bolti ár: 190 Sk
kedvezménnyel: 169 Sk

Duray Miklós
Hazától a nemzetig
Méry Ratio

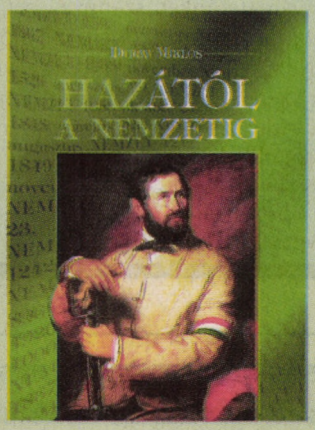

Kötve, 720 old., 19,5x31,5 cm
bolti ár: 390 Sk
kedvezménnyel: 360 Sk

Szabó Rezső
A Csemadok és a Prágai Tavasz
Kalligram

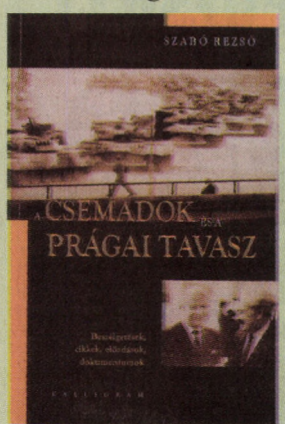

Fűzve, 488 old., 13,5x20,5 cm
bolti ár: 240 Sk
kedvezménnyel: 200 Sk

FOLYÓIRATAINK

Irodalmi Szemle
Főszerkesztő: Fónod Zoltán
Tel.: 02/455 23 517
irodalmiszemle@orangemail.sk

Kalligram
Főszerkesztő: Csehy Zoltán
Tel.: 02/544 15 028
csehy@kalligram.sk
distribucia@kalligram.sk

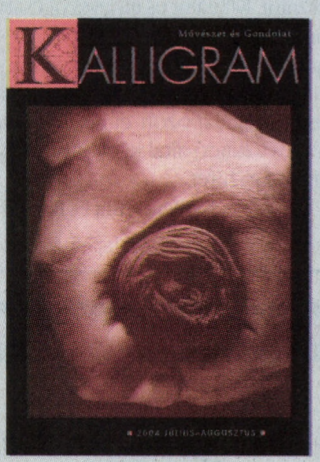

Szőrös Kő
Főszerkesztő: Haraszti Mária
Tel.: 02/433 32 410
szorosko@freemail.hu
median@stonline.sk

SZÉPPRÓZA

Gazdag József
Kilátás az ezüstfenyőkre
Kalligram

Kötve, 192 old., 11x18,5 cm
bolti ár: 220 Sk
kedvezménnyel: 200 Sk

Monoszlóy Dezső
A halottak szigetén
Nap Kiadó

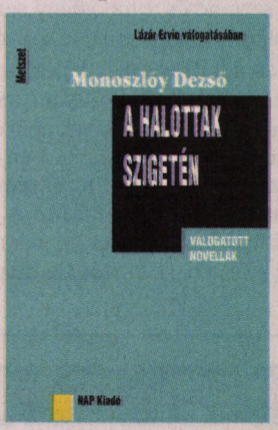

Fűzve, 162 old., 13x20 cm
bolti ár: 129 Sk
kedvezménnyel: 100 Sk

Sós Dóra
Csuriélet
AB-ART

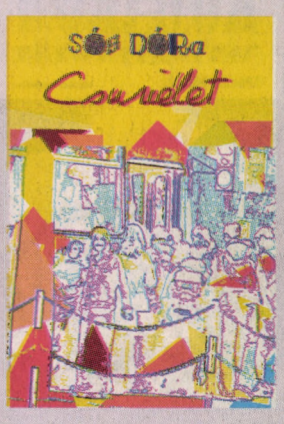

Fűzve, 80 old., 14x20 cm
bolti ár: 110 Sk
kedvezménnyel: 99 Sk

Korkép–Kórkép–Körkép

Mert („Nem szeretem a »gyenge« embereket...” – mondhatta volna Klára)

„...szerelmesnek lenni egy Klárába, Bratislavában” (217.) – foglalhatnám össze azt, amit e „románról” mondani szeretnék, gondolom első felindultságomban, de aztán mégis, vagy mindenek (talán a józan ész) ellenére úgy döntök, megpróbálom megtalálni a románon átsegítő utat. Ha ezek után valaki azt hinné, irodalmi förmedvény teszi próbára türelmünket, az – biztosan! – téved. Norbert és György, avagy az Ikrek (avagy mégsem) könyve valahogy, valahol mégis: izgalmas – és olvasható. Magyarul tanulni vágyók számára ennek ellenére nem ajánlanám, sőt feltételezem, hogy valamennyi jóérzésű nyelvművelő sikítófrászt kapna, ha a Klárából tanult magyar nyelvvel szembesítenénk. Mert Klára szlovákul magyar (illetve Klára egyáltalán nem magyar, talán, de ez nem érdekes, mert angolul aztán nagyon tud, de ez egyébként is más kérdés, hogy a lehető legfinomabban fogalmazzak).

Tehát *Klára* (a regény = a román) jófajta helyi módon teszi próbára anyanyelvünk teherbírását, itt, Bratislavában, na meg ott, Fiľakovón. És talán (talán mégis) ez a nyelv az, ami itt és ott a miénk és az Ikreké (bár a Dunaj-parthoz való következetes ragaszkodás kicsit mintha durva lenne, mert mi baj van a régi, jól bevált Dunával, kérdezem).

Az itt és az ott, a kint és a bent, és mindez mindig csak és kizárólag most, mert a volttal nincs elég erő együtt létezni (Fiľakovo és a Mérleg), a lesz pedig megragadhatatlan. Leszből csak a Kláráknak jut, mert egyetemre járnak, mert angolul tudnak (*„...a Komenskýn tanul [angol–törit], készül ki az usába – ez minden.”* – 102.), mert a baptisták segítségével a Columbián tanulhatnak *amcsiinglist* és mert már megtanulták, hogy hazug k...-nak lenni az egyedül üdvözítő út. Mert a világ Klára, és mert az Ikrek Amerikának sem kell, mert ő oda csak úgy, mert, Klára miatt (hiába kér kölcsön 4000 koronát a kollégától, teszi letétbe a Tatra Bankában – vízum nincs, mert, és talán majd egy év múlva). Marad Mahler (mert Klára is szereti) és a „kalóz Sinatra bestof” (New York, New York... – pedig ezt Klára már nem annyira) és a papugok (egy kék és egy sárga, *„...stabil nevük a későbbiekben sem lett, pedig voltak az elején minden: Pascal és Pierre, Zib és Zuluba, Tip és Tap, Ördög és Pokol, Beavis és Butthead, Kistomi és Nagytomi, Totem és Tabu, Ikrek és Klára”* – 57.).

Mert neve nincs senkinek. Senkinek sincs neve. Még Klárának sem, pedig *„...hogy tudnám szeretni! Ezt a Klára Karafiátovát – hogy hogy tudnám!”* – (226.) mondja az Ikrek, aki nem tudja (ne is tudja meg!), hogy akit szeret, az nem az, akinek szerelmet vall a karácsonyra küldött ajándékkal. Mert a kláraság csupán játék, melyet valaki, „Klára” (feketére festett hajjal és 5-6 kiló plusszal már valóban nem ér 10 pontot, korántsem ér annyit, ismeri el utólag a kolléga igazát az Ikrek) és talán a költő játszanak az Ikrekkel.

Valaki, az elképzelt Klára Krafiátová – szecessziós kiskanál – 9. emelet, a Romanován, egy megállóval a Technopol előtt. Mert a város megtervezett és ellenőrzött járatok pókhálója: 81-es (ez Klára; *„...a Hlavná stanicáról indul, át a Hodžovo námestie, a Zochová, a Nový most megállókon. Aztán már Petržalka jön.”* – 19.), Petržalka felől a 94-es, az ötös villamos... és az Ikrek a próbaidős ellenőr, a revizor, aki a kolléga tanácsára nem néz az emberek szemébe, csak Klára tekintetét keresi, a kobaltkéket.

„Ne játssz velem, Klára!” (134.)

De Klára sikamlós, akár a hal, és csak addig van és csak úgy, ahogy ő akarja; még a Süllyedő Hajón is inkább John the Sad kell neki. A női ruhába (Kláráé) öltöztetett Ikrek pedig nem tud dönteni: a történet első változatában ezért megvárja Klárát, hajnalban, a Romanován és *„...az Ikrek másodszor is megütötte. Tarkón ezúttal – akkora erővel, hogy a lány a földre (a betonra) esett. Kelj fel, ribanc, ha beléd rúgok, üvöltötte önkívületben már, és belemarkolt a hamuszín hajába.”* (158.)

Aztán megijed, és újrajátssza a nap történetét, inkább nem megy el a Süllyedő Hajóra (azt mondja, fáradt), október 31-én, mert Klára kell, még mindig kell, mindenek ellenére kell.

„Itt már az ablaknál ült – és hangtalanul sírt.” Hiába hívta Klára „huncutul csillogó szemekkel”, az Ikrek inkább sírt, inkább hazament, inkább egyedül, Dúbravkára, bérelt garzonba, a papugokhoz, a kékhez és a sárgához.

Mert az Ikrek nem tud dönteni. Lehetne bent (állandósítanák Bratislavában), de ő inkább a kintet választja (pedig nem tud visszamenni Fiľakovóba, és nem mehet Amerikába sem), a kint viszont nem elég az élethez, ezért ajándékba kapja a halált, hajnali három és négy között, mert karácsony van (csupa kisbetűvel) és mert statisztikailag bizonyított tény, hogy három és négy óra között hal meg a legtöbb ember, ezért: *„Három és négy között le sem hunyom,”* – mondja az Ikrek a telefonba (113.). Annak a valakinek, aki nem Klára, mert neki nem, neki úgyis hiába. Az U 239 anjela restiben, egyszer másnap, 23-án, karácsony előtt is hiába: „Klára *már nem figyelt, hiába az expresszívák a vége felé, úgysem figyelt. Forgatta a fejét csak, jobbra-balra, fészkelődött egy sort, majd kimondta még egyszer utoljára a bűvös Klára-mondatot: azt hiszem, megyek.”* (228.)

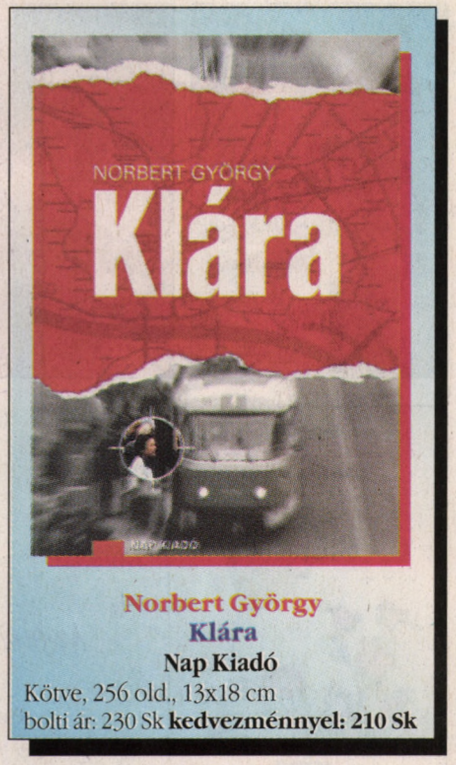

Norbert György
Klára
Nap Kiadó
Kötve, 256 old., 13x18 cm
bolti ár: 230 Sk **kedvezménnyel: 210 Sk**

Hiába ismétlődik meg a nap története (egyszer már bevált, és az Ikrek jutalomképpen megtarthatta Klárát), másodszorra már nem sikerül a trükk. December 23-án az Ikrek egyedül marad, és egyedül marad december 23-án is. Egyedül, Klára nélkül, és így is, úgy is meghal (vagy mégsem, de ez mellékes, mert a történetnek vége kell, hogy legyen, valahogy, valamiért, mert): *„Igazándiból. Bratislavában, a dúbravkai garzonban. Valamikor hajnali három és négy óra között.”* (238.)

S mert a garzonból egy idő után fojtogató bűz árad (*Quasi*), a postás, aki az egész reggelijét az ajtóra hányja, végül mégis kihívja a rendőröket, akik megtalálják az Ikrek „bomlásnak indult kadáverét”: *„Hogy ő volt, vagy nem ő volt, ezt most már nehéz eldönteni, mindenesetre az Ikreket január 6-án (aznap, mikor a »mama lánya« repült vissza N. Yorkba) eltemették Fiľakovón (csikorgott a föld – éjszakánként kemény húszasok), a városszéli temetőben.”* 250.

Talán ez a vég, és talán mégsem, mert van az itt és van az ott, mert van a valóság, és a valóságnak van képe (és mert a papugok sem tűnhetnek el nyomtalanul), és mert Klára, az igazi, a csillagokat ismerő diszpécserhölgy, a mama, a kobaltkék szemű mamája azt meséli, *„...hogy nemrég látta az Ikreket (de mama!), igen, ahogy ott áll térdig az alkonyodó Draždiakban (forró nyár tombolt már ekkor), sortgatyában, félmeztelen, és egy műanyag tányérról kolbászt, hurkát evett. Nevetett, igen, Klára mama felé nevetett, integetett is talán, bár erre már nem emlékszik pontosan...”* (250.)

Kicsit depresszív, kicsit hipochonder (?), kicsit fekete-fehér (hiába a kék, és hiába a sárga), de jó, mindenek ellenére – furamód – valahogy, valamiért, mégis: jó.

Dusík Anikó

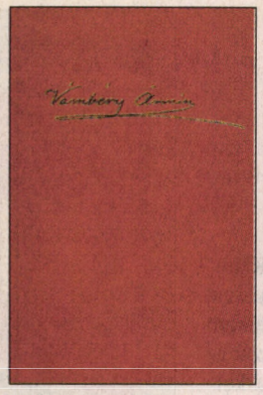

Sikerlista-összesítésünk

Az olvasók által felállított népszerűségi sorrend

1. Szénássy Árpád: Felvidéki Árpád-kori templomok lexikona II. (KT Kiadó)
2. Vámbéry Ármin: A magyarok keletkezése és gyarapodása (Lilium Aurum)
3. Palotai Boris: Zöld dió (Kalligram)
4. Bödők Zsigmond: Magyar feltalálók a hajózás és a vasút történetében (Nap Kiadó)
5. György Tibor: Krasznahorka és Betlér (Méry Ratio)
6. Duba Gyula: Szerelmes földrajzom (Madách-Posonium)
7. Mirtse Zsuzsa: Égforgató csodagyűrű (Méry Ratio)
8. Bödők Zsigmond: Magyar feltalálók a nyomdászat történetében (Nap Kiadó)
9. Petrovai R. Sándor: Felvidéki kastélyok lexikona II. (KT Kiadó)
10. Lacza Tihamér: Az ókor emlékezete (Lilium Aurum)
11. Pályi András: Múlás és maradás (Kalligram)
12. Pénzes István: Lant és kard 5. (Lilium Aurum)
13. Ipolyi Arnold: Fehér-hegységi útiképek (Madách-Posonium)
14. Balázs F. Attila: Arcképcsarnok (AB-ART)
15. Duray Miklós: Hazától a nemzetig (Méry Ratio)
16. Simkó Tibor: Tikirikitakarak (Kalligram)
17. Fedinec Csilla: Iratok a kárpátaljai magyarság történetéhez 1918–1944 (Lilium Aurum–Fórum)
18. Nemes Nagy Ágnes: Bors néni könyve (Kalligram)
19. Bohumil Hrabal: Skizofrén evangélium (Kalligram)
20. Puntigán József: 1848 losonci emléke(zése)i (Plectrum)

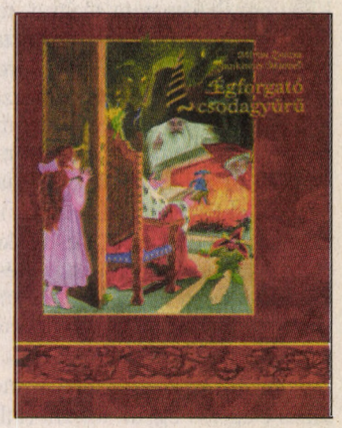

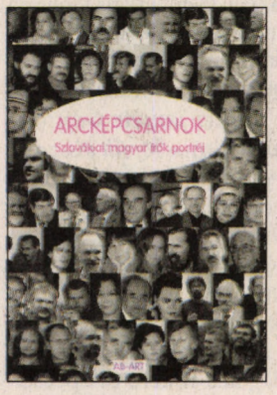

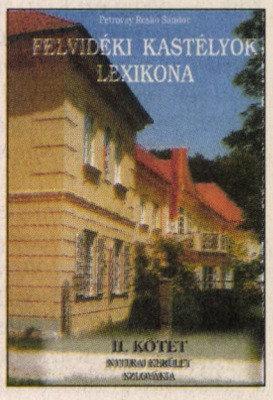

Nyerteseink

A sikerlista harminchat (májusi–júniusi) levélből állt össze, ezekben az olvasók összesen hetvenegy könyvre szavaztak. A beküldők közül ezúttal is ötöt sorsoltunk ki. A szerencsés nyertesek: **Bán Edit** (Rimaszombat) – Báthori Csaba Üvegfilm című verseskötete (a **Kalligram** ajándéka); **Harajda Mária** (Csicser) – Tököly Gábor Kastélyok, kúriák, udvarházak Gömörben című monográfiájának első kötete (a **Méry Ratio** ajándéka); **Lelkes Ágnes** (Dióspatony) – Kozsár Zsuzsanna Mesék a Keszekusza erdőből című mesekönyve (az **ABART** ajándéka); **Lévai Irén** (Izsa) – Dénes György Vaskabóca című gyermekverskötete (a **Lilium Aurum** ajándéka); **Szép János** (Csicsó) – Brányik Sándor és Sidó Ferenc A dunaszerdahelyi futball 100 éve (1904–2004) című sportszakkönyve (a **Nap Kiadó** ajándéka). A nyerteseknek gratulálunk! Továbbra is várjuk az olvasóink slágerlistáját alakító szavazataikat.

Júniusi feladványunkra (Mikor – év, hónap, nap – ér véget James Joyce Ulysses című regénye?) minden eddiginél több megfejtés érkezett – örülünk olvasóink nagy versenykedvének, a James Joyce-szal és regényével kapcsolatos véleményüket pedig külön köszönjük. A helyes választ (1904. június 17.) mellékletünk címoldala is sugallta. A sorsolásba azok is bekerültek, akik a regényidő kezdetét (június 16.) jelölték meg. A rendkívüli érdeklődést figyelembe véve nem egy, hanem három megfejtőnknek küldünk csomagot: **Berek Zsókának** Lévára, **Kmeczkó Csillának** Komáromba és **Gáspár Krisztinának** Ipolyságra. A csomag tartalma: Prokopp Mária: Középkori freskók Gömörben (a **Méry Ratio** ajándéka), Hushegyi Gábor: Bartusz (a **Kalligram Alapítvány** ajándéka), Monoszlóy Dezső: A halottak szigetén (a **Nap Kiadó** ajándéka), A képzelet ráfogásai – Szlovákiai magyar szép próza 2004 (a **Lilium Aurum** ajándéka). Három további megfejtőnek vigaszdíjat küldünk; Vajkai Miklós Tökéletes boldogság és Bettes István Bettes Uhr című köteteit (a **Nap Kiadó** ajándékát) **Benko Emőkének** Érsekújvárba, **Halasi Ildikónak** Zselizre és **Trnovszky Andreának** Csúzra. Kellemes olvasást!

Duba Gyula
Szerelmes földrajzom
Felvidéki őrjárat
Madách-Posonium

Duba Gyula könyve Szabó Zoltán egykori Szerelmes földrajz c. nagysikerű művének az ihletésében állt össze, s a szlovákiai magyarság szűkebb pátriájának, a Felvidéknek az irodalmi „felfedezése". Tizennégy színes festmény reprodukciójával.

Kötve, 72 old., 17x24 cm
bolti ár: 240 Sk

D. Varga László
Földem és népe
Madách-Posonium

A könyv, mint alcíme – *Az Ung vidéke a hely- és földrajzi nevek tükrében* – is utal rá, az Ung-vidéki helytörténeti kutatások összefoglalója. Ábécérendben, Abarától Veskócig mutatja be az egyes helységek településtörténetét, a térség földrajzi neveinek az ott élők szerinti használatát és hivatalos alakját. Részletes helyrajzi térképekkel, színes képekkel.

Fűzve, 248 old., 14x20 cm
egyezményes ára: 135 Sk

Ipolyi Arnold
A deákmonostori XIII. századi román bazilika
Hely- és műtörténeti monográfia Deákiról
Madách-Posonium

A könyv címe Deáki község Árpád-kori, román stílusú templomát, a pannonhalmi bencés főapátság birtokán épült bazilikát rejti. A középkori művészettörténet tudós kutatója, Ipolyi Arnold (1823–86) akadémiai székfoglalója ebben a kiadásban jelenik meg másodszor.

Kötve, 132 old., 17x24 cm
bolti ár: 175 Sk

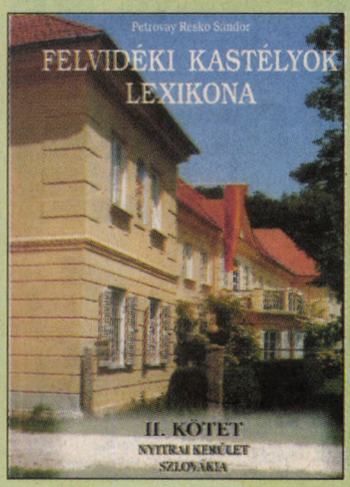

Petrovai R. Sándor
Felvidéki kastélyok lexikona II.
KT Kiadó

A mai Szlovákia területén fekvő kastélyok és kúriák lexikonszerű bemutatása a Nyitrai kerület legfontosabb e tárgyú épületeit veszi sorra Apponytól Zselízig, az objektum építészeti leírásán kívül számba véve az építtetőt és a tulajdonosokat s a hozzájuk köthető neves személyiségeket. Fényképekkel.

Kötve, 306 old., 15,2x21,2 cm
egyezményes ára: 392 Sk

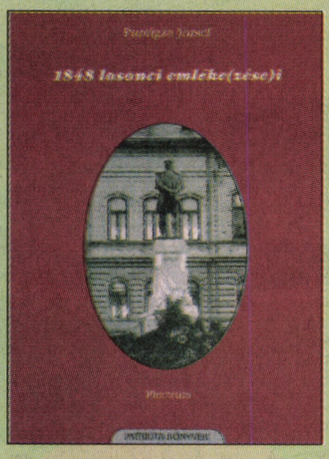

Puntigán József
1848 losonci emléke(zése)i
Plectrum

A kiadó Patrióta Könyvek sorozatának első darabja az 1848/49-es szabadságharc losonci eseményeit s az ezekkel kapcsolatos hagyományápolás történetét öleli fel. A gazdag fényképanyaggal kísért szöveg figyelme elsősorban a március 15-i megemlékezésekre, valamint a városnak Kossuthhoz való viszonyára terjed ki.

Fűzve, 156 old., 15x20,8 cm
bolti ár: 140 Sk **kedvezménnyel: 130 Sk**

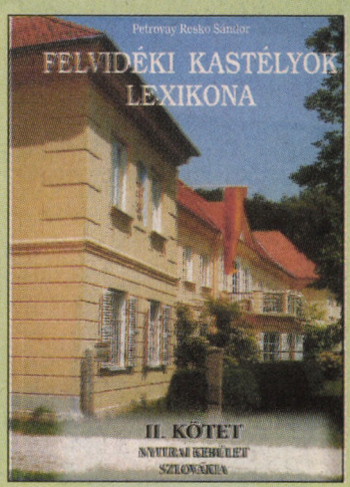

Szénássy Árpád
Felvidéki Árpád-kori templomok lexikona II.
KT Kiadó

Az ismeretterjesztő lexikonsorozat második kötete a Nagyszombati és a Pozsonyi kerület Árpád-kori templomait és a Szent István kori templomépítészetet mutatja be Alistáltól Vízkeletig. A település első írásos említésétől kezdve a pontos helyrajzáig, a templom leírásával, fényképével és alapterülete rajzával.

Kötve, 94 old., 15,2x21,6 cm
egyezményes ára: 257 Sk

A keselyű árnyékában

Bárczi Zsófia
A keselyű hava
AB-ART
Kötve, 224 old., 17x24 cm
bolti ár: 180 Sk **kedvezménnyel: 160 Sk**

Meggyőződésem, hogy egy kötet írásainak sorrendje sosem véletlen, hanem a gondos megkomponáltság bizonyítéka. Bármennyire hívogat is egy-egy cím, egy novelláskötetnél mindig megtartom a sorrendet, hiszem, hogy a szerzőnek az írások besorolásával is üzenete van számomra. Az esetek többségében nem is tévedek. Bárczi Zsófia *A keselyű hava* című kötete is újabb megerősítés volt számomra.

Előszó értékű a kötet első írása (*Flan*). Az idegen hangzású cím és a szöveg közötti összefüggésre nem derül fény. Valóság és fikció, múlt és jelen a tér dimenziójában kapcsolódik össze. A szöveg sokkal inkább leíró, mint elbeszélő, a megjelenített fényképfelvételek háttere ugyanaz, és mégis más. A három nőalak: az elbeszélő, a nagyanyja és Zorayda szándékos összemosása, rokon jellegének hangsúlyozása megfelel a „van–volt–lehetett volna" alapállapotoknak. A mindentudó elbeszélő keresztül-kasul járja a képzelt és valós időt. Minden lehetséges, nincs különbség az események, emlékek és fantazmagóriák között. A szöveg erős képisége mellett az egymással ellentétes kategóriák összevonása a legfontosabb üzenet az olvasó számára.

A szövegek átjárhatóságának bizonyítéka a kötet második írása (*Tocino de cielo*), mely a már említett Zorayda történetét meséli el, mondaszerű jelleggel. Hangsúlyos teret kap az álom mint jóslat, a mese és a monda kelléktára a műben egyaránt fellelhető. Képisége és gondolatvilága ezeregyéjszakás – az írói szándék sikerült, a szöveg a keleti mesegyűjtemények része lehetne. Lehetne, ha nem lennének benne a mű utolsó harmadában a rendkívül finom, de azért találó szövegfintorok. (pl. Izabella és Carlos, *az ambiciózus és fölöttébb katolikus* királyi pár; feleségül vett egy *Inezt vagy Pilart* stb.) Ilyen ügyes fullánkokkal leheletnyi ironikus színezetet kap a szöveg, s ez ellenpontozza Zorayda tragédiáját, melynek elmondása erősen metaforikus és lírai.

A mesés Keleten tett látogatás azonban csak egyszeri kitérő, Bárczi Zsófia a kötet első ciklusában (*A lélek titkos tájai)* prózaibb és hétköznapibb vizekre evez. A ciklus négy elbeszélésében a már előzőleg kipróbált és bevált módszerhez folyamodik: a szövegfintorok itt már a helyszín és szereplők megválasztásánál kezdődnek, a magasztos témához alpári lényeket társító írói elgondolás az irónia és groteszk felé tereli a szöveget, ugyanakkor felerősödik a játékos jelleg is. A szerző szórakozik. A hagyományos értékrend (és az olvasó) számlájára. „A történetek lényegében mindig ugyanarról szólnak, csak mi, szereplők változunk" – állítja az egyik „hős", a törött fésülködőtükör. A teljes mértékben deheroizált szereplőválasztás figyelemelterelő célzatú, hiszen a témák véresen komolyak: álszentség, diktatúra, demagógia, sztárcsinálás, önteltség, manipuláció és még sorolhatnám. Ez a ciklus a világ görbe tükre, de annyira banális környezetbe ágyazva, hogy a burkolt kritikát szinte nem venni észre.

A következő ciklus (*Az örökkévalóság kék köténye)* kísérlet a szűkebb pátria és a család magánmitológiájának megteremtésére. A cikluskezdő *Legenda* a régmúlt egy epizódját dolgozza fel, a török hódoltság idejéből. A címre rezonál a gyilkosság drasztikuma és az utána bekövetkező csoda, a szivárványszínű galambbá változott lélek megjelenése. Csak ez a szimbólum utal a kereszténységre, a halál maga nem vértanúhalál.

A ciklus többi négy elbeszélését az egyik szereplő, Fánni köti össze. A redukált cselekményű szövegek mágikus elemeik segítségével egy-egy fontos pillanatot, konfliktushelyzetet rögzítenek. A kamaszkorú Fánni és a szerző közti kapocs a konkrét tér, a szobák, a tárgyak. Mivel a kötetkezdő, már említett *Flan* című írásban a szerző és nagyanyja a hangsúlyozott szereplő, nem kizárt, hogy a családtörténetek Fánnija épp ezzel a nagyanyával azonos. Más értelmezésben Fánni akár írói alteregó is lehet.

A családi mitológiában megjelenő túlvilág és ördögi erők még nagyobb teret és létjogosultságot kapnak a kötet utolsó ciklusában (*Ingovány*). Titokzatos, megmagyarázhatatlan halálesetek, visszajáró holtak, brutális és körmönfont gyilkosok, keselyűárnyékú, megszemélyesített halál – mintha a középkor nagy halálkultuszának őrülete térne vissza, végletekig fokozott misztikussággal, melybe a mindennapok kellékei vegyülnek (pogácsa, zsebkendő, kismacskák stb.) Megfoghatatlan a módszer, ahogy a szerző dolgozik a témával, a megközelítés annyira mágikus, hogy csak érzékekkel felfogható, értelemmel nem. Aki magyarázni próbál, elsüllyed Bárczi Zsófia ingoványában. A kötetzáró *Szürke felhők* hosszabb lélegzetű elbeszélés. Furcsa, felnőtt mese, tele abszurditásokkal és rejtelmekkel. Színhelye Az Erdő, ahol befogadják azokat, akik valamiért nem találják helyüket a világban (akárcsak Lázár Ervin szimpatikus mesehőseit a Négyszögletű Kerek Erdőben). A szereplők közül az egyik legérdekesebb a Sikertelen Író, akinek a hősei rendszerint önállósítják magukat. Ez a valós írói tapasztalat külön nyomatékot kap azáltal, hogy a Sikertelen Író felolvasott műve megegyezik a történet kezdősoraival, tehát a mű a műben azonos a mű valóságával, valamint az a jellegzetes néhány sor az elbeszélés elején, közepén és végén ismétlődik, a folytonosság illúzióját keltve az olvasóban. Az előző ciklus komorsága és idegesítő sejtelmessége után ez a zárónovella a harmónia és a mesevilág bemutatója.

A rendkívül igényes szókincsű kötet alappillérei élet és halál, túlvilág és mágia, titok és csoda, borzongás és harmónia. Megannyi kettősség, egység, gondosan kimérve, ösztönszerű magabiztossággal megkeverve. Ez a könyv nem pusztán tehetséges pályakez-

Keszeli Ferenc: Pozsony... Anno...
A századforduló képes levelezőlapokon
Méry Ratio

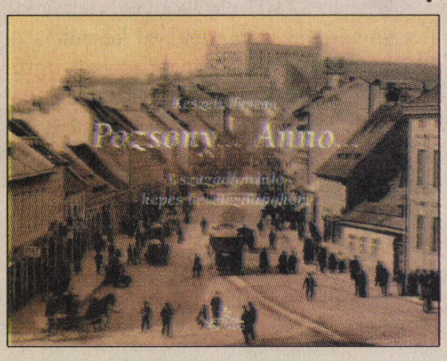

Keszeli Ferenc könyve az egykori koronázó várost, Pozsonyt mutatja be az olvasónak. A szerző sokáig élt Pozsonyban, és a szívéhez közel álló várost természetesen szubjektív élményei és emlékei alapján írja le. Ez azonban nem jelenti azt, hogy a lírával átszőtt kötet mellőzné a faktográfiai adatokat. A szép kiállítású albumot egykorú képes levelezőlapok illusztrálják.

Kötve, 184 old., 31,5x19,5 cm
bolti ár: 790 Sk
kedvezménnyel: 750 Sk

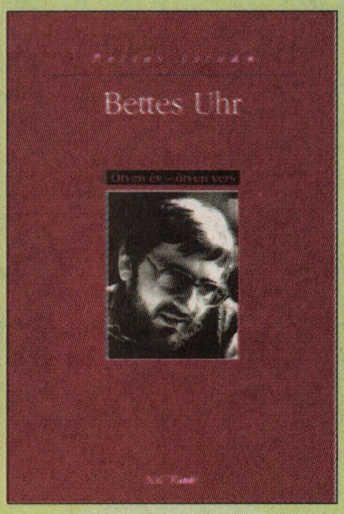

Bettes István
Bettes Uhr
Nap Kiadó

Az *Ötven év – ötven vers* következő darabja a Madách-díjas költő eddigi hét önálló kötetéből nyújt átfogó válogatást. A sorozatban korábban Tóth László (1999), Kulcsár Ferenc (1999), Varga Imre (2000), Barak László (2003) és Kövesdi Károly (2003) versei láttak napvilágot. Bettes István lírai életművének reprezentatív keresztmetszetéhez Varga Imre írt utószót.
Fűzve, 104 old., 12x18 cm
bolti ár: 130 Sk **kedvezménnyel: 109 Sk**

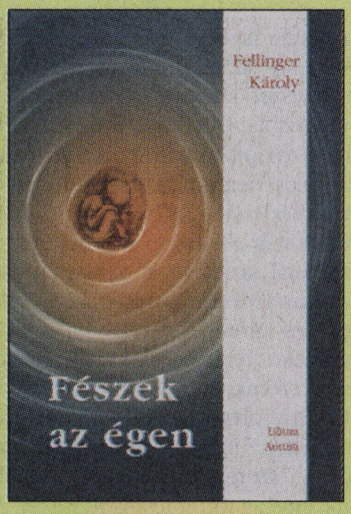

Fellinger Károly
Fészek az égen
Lilium Aurum

A szerző verseinek a tökéletesség utáni vágyakozás hiábavalósága s a mulandóság fuvalma adja meg ünnepélyes, gyakran fájdalmas hangulatát. Akkor is, amikor korunk nyers elevenségét fogalmazza versbe. A szövegek többsége a személyesség elfedése jegyében született, így akár a tárgyias költészet tartományába is sorolható.
Kötve, 96 old., 13,2x18,2 cm
bolti ár: 168 Sk **kedvezménnyel: 150 Sk**

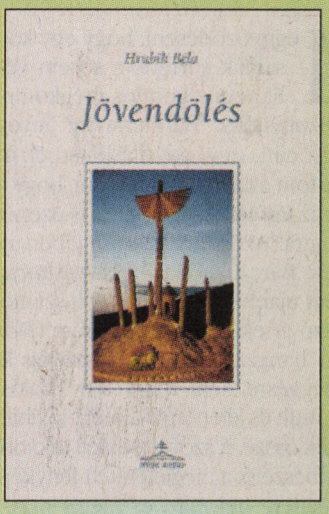

Hrubik Béla
Jövendölés
Méry Ratio

A hazáról, a szülőföldről, a nyelvről és a hűségről szólnak Hrubik Béla versei.
Fűzve, 48 old., 14,2x21,3 cm
bolti ár: 180 Sk
kedvezménnyel: 150 Sk

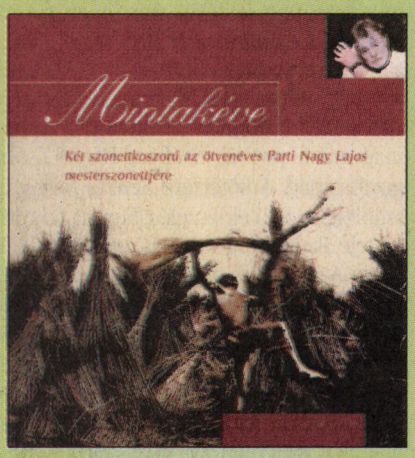

Mintakéve
Kalligram

Az első szonettkoszorú szerzői: Kukorelly Endre, Jász Attila, Mizser Attila, Borbély Szilárd, Térey János, Orbán János Dénes, Balla Zsófia, Peer Krisztián, Varró Dániel, László Noémi, Kemény István, Vörös István, Tóth Krisztina és Kovács András Ferenc. A másiké: Hizsnyai Zoltán. Parti Nagy Mesterszonettjével, Csuhai István utószavával.
Kötve, 72 old., 15x16,2 cm
bolti ár: 120 Sk **kedvezménnyel: 100 Sk**

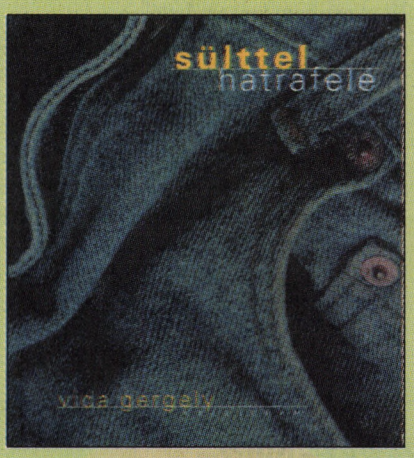

Vida Gergely
Sülttel hátrafelé
Kalligram

A szerző versei úgy teremtik meg a posztmodern költészet sajátos változatát, hogy közben kétségbe is vonják az ilyen besorolások érvényességét. Elbeszélői mintha a falusi hétköznapok nevenincs kisemberei is lennének, fragmentumok, akik a Csallóköz mai, tömegkultúra által meghatározott nyelvváltozatát beszélik...
Kötve, 72 old., 15x16,2 cm
bolti ár: 180 Sk **kedvezménnyel: 160 Sk**

Csanda Gábor összeáll.
Zsé arca
Szlovákiai magyar szép versek 2004
Lilium Aurum–SZMÍT

A kötet az SZMÍT első könyve, s a hagyományteremtés szándékával készült – a Szép versek négy évtizedes hagyományának mintájára. A válogatásba az előző két évben sajtóban, folyóiratok, lapok hasábjain megjelent versek kerültek, néhány esetben kiegészítve önálló vagy gyűjteményes kötetben első közlésként publikáltakkal. A szerzők portréival.
Fűzve, 136 old., 12x18,5 cm
bolti ár: 150 Sk **kedvezménnyel 135 Sk**

Barabás Zoltán – Hodossy Gyula összeáll.
Huszonkettő
Lilium Aurum

A Csallóköz–Partium alcímű antológia egymásnak háttal álló két 11-ese kétszer tizenegy költő és író műveiből nyújt válogatást: a kötet 11 csallóközi és 11 partiumi szerzőt mutat be. A két kulturális gyűjtőterület irodalmi műhelyét az antológiához előszót író Pomogáts Béla jellemzi-méltatja. Szerzői életrajzokkal.
Fűzve, 176 old., 12,5x20 cm
bolti ár: 111 Sk **kedvezménnyel 101 Sk**

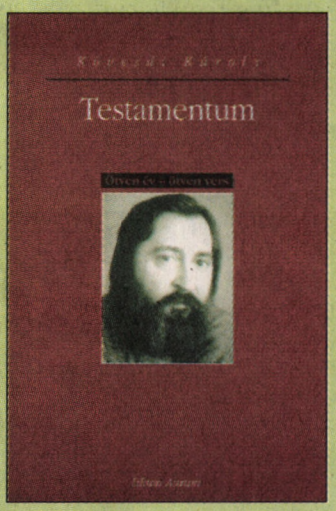

Kövesdi Károly
Testamentum
Lilium Aurum

Az *Ötven év – ötven vers* sorozat legújabb kötete az idén jubileumát ünneplő költő-újságíró Kövesdi Károly eddigi verseskönyveiből kínál átfogó válogatást, fordított időrendi sorrendben. A kötetet Zalabai Zsigmond terjedelmes, tanulmányértékű utószava zárja, mely elemzi és összefüggéseiben láttatja e jellegzetes költészet motívumait és értékeit.
Fűzve, 96 old., 12x18 cm
bolti ár: 99 Sk **kedvezménnyel: 89 Sk**

Jász Attila
A szökés gyakorlása
Kalligram

A szerző új kötete a személyiség egységét kérdőre vonó, az írás lehetőségére is rákérdező, kicsit világvégi, kicsit depressziós versek gyűjteménye, mely nem csak a hagyomány felől próbál kapaszkodókat keresni, a korábbi Jász-köteteket is újraformálja, a motívumok kinyitásán, a beszédhelyzetek és a témák lazább, önironikusabb ismétlésén keresztül.
Kötve, 152 old., 15x16,2 cm
bolti ár: 250 Sk **kedvezménnyel: 220 Sk**

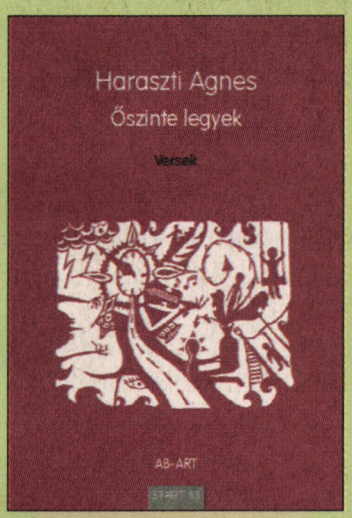

Haraszti Ágnes
Őszinte legyek
AB-ART

A *Start Könyvek* sorozat 13. kötetét Kukorelly Endre ekként ajánlja a fülszövegben: „Sokkal nagyobb az izgalom és sokkal kisebb a felelősségérzet bennem, mint bárki gondolhatná, amikor egy egészen fiatal ember könyve elé írok pár mondatot. Dicsérőt persze..."
Fűzve, 72 old., 14x20 cm
bolti ár: 120 Sk **kedvezménnyel: 100 Sk**

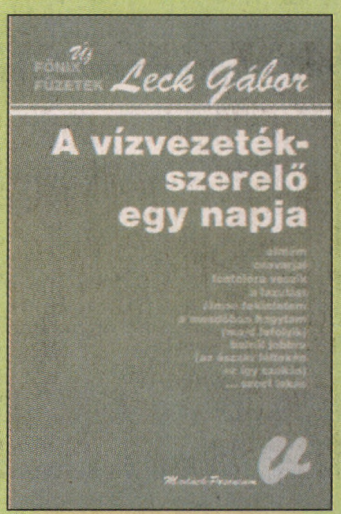

Leck Gábor
A vízvezeték-szerelő egy napja
Madách-Posonium

Az *Új Főnix Füzetek* hetedik darabja a 22 éves szerző verseit tartalmazza. A versekben megképződő virtuális tér és idő meglepően tágas. A köznapi és az emelkedett, a reális és az irreális, a szakrális és a profán, a parányi és a kozmikus szerveződik benne mozgalmas világvízióba.
Fűzve, 48 old., 13x20 cm
egyezményes ára: 45 Sk

Tóth László összeáll.:
Förtelmes Kaszálógép
Madách-Posonium

Lírai antológia a (cseh)szlovákiai magyar költők 1918–2003 közt született verseiből, 52 szerző mintegy hétezer soros gyűjteménye. Válogatta, utószóval és életrajzi jegyzetekkel ellátta: Tóth László. Az antológia a folytonosság mellett a költői mívességet teszi meg válogatási elvnek.
Kötve, 296 old., 13,8x23,5 cm
egyezményes ára: 195 Sk

Könyvről könyvre

Csicsay Alajos
Királyok, fejedelmek, kormányzók
Lilium Aurum

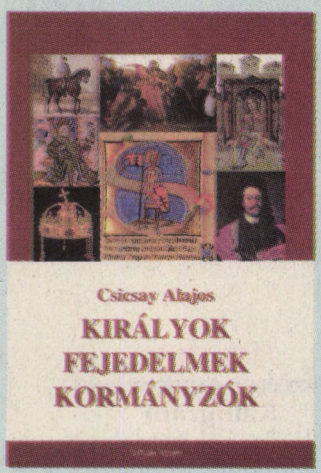

Nagy érdeklődéssel olvastam a Királyok, fejedelmek, kormányzók című könyvet, mely a magyarok történetét foglalja össze az országot vezetők cselekedeteinek bemutatásával, időrendben, ahogyan egymást követték a történelem során. Ezek közt voltak dicső uralkodók, de gyámolatlan bábok is. Nagyon tetszett, hogy nem csak a jó tulajdonságaikat ismerteti, hanem szól a gyengéikről is, de az is jó, hogy a rossz uralkodók erényeiről, hozadékáról sem feledkezik meg. Ebből a könyvből sokat lehet tanulni, mert bemutatja egy nép sorsának alakulását és azt is, hogy az ország vezetői mi mindent tettek, milyen szövetségeket alakítottak a nép és az ország megmaradásért. Mindenkinek ajánlom, aki szereti a történelmet.

Szmutko Mária, Királyhelmec

Csicsay Alajos
Hajnali álom
Lilium Aurum

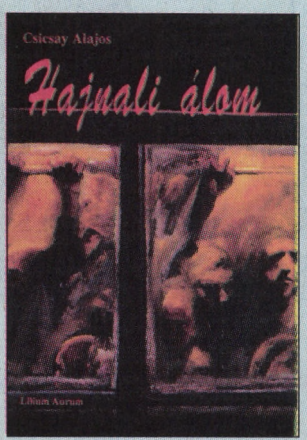

A pedagógus író második novelláskötetéből a címadó, a Hajnali álom a kitelepítésekről szól, arról az időszakról, amikor a magyarokat a második világháború után Csehországba vitték, s mint a rabszolgákat adták-vették. A novellákat egyébként a valóság és az álom kiegyensúlyozott viszonya jellemzi. Az álom mint elvágyódás jelenik meg, vagy mint elvesztett világ (gyermekkor), a valóság pedig az emberi sorsokban, a megalázott emberek küzdelmeinek leírásában. Olyan groteszk helyzeteket mutat be, amelyek elindítják az olvasó fantáziáját. A következők tetszettek a legjobban: Hajnali álom, Hát ilyen a világ, Találkozás nagyapámmal, A kapun belüli árnyak, A panaszos, de a többit is szívesen ajánlom.

Méry Júlia, Nagymagyar

A bemutatott könyvek a megjelölt kedvezményes árukon megrendelhetők.
1000 Sk feletti megrendelés esetén nem számítunk fel postaköltséget (65 Sk).
Könyvtárak és iskolák, figyelem! 1000 Sk feletti megrendelés esetén 25% kedvezményt biztosítunk.

Szerző(k) és cím(ek):

.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....

A megrendelő neve:

.....

Lakhely, utcanév, ház- és irányítószám:

.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....

Postacímünk:
Vydavateľstvo Kalligram, s. r. o.
Staromestská 6/D P. O. Box 223
810 00 Bratislava 1
Tel./Fax: 00421-2-544 15 028
e-mail: distribucia@kalligram.sk

A sziszifuszi üresjárat

Két hete vonult be az utolsó nem hivatásos magyar sorkatona. (Legalábbis ebben a történelmi szegmensben.) Miközben a statisztikák szerint az utóbbi években – az előző időszakkal ellentétben – jóval több fiú születik, mint lány. A több ezer éves népi megfigyelések szerint ez háborút jelez. És nem hideget...

Mindezt figyelembe véve, érdekes korban jelent meg Juhász Miklós *Sereg* című kisregénye. Hiszen látszólag túljutottunk azon a történelmi szakaszon, amelyről szól: a szocialista hadsereg öreg katonái nem terrorizálják az újonc „kopaszokat", vége a hidegháborús készültségnek, köddé foszlott az örök ellenség fantomképe, nem kell karbantartani a csak festék összetartotta harcijármű-parkot... Sok mindent nem kell. Azt gondolhatná az ember, hogy a kisregény ma már mosolyt fakasztó eseményei, a harci riadók, a parancsra zabálás vagy a néphadsereg eltűnt készleteinek folyamatos átcsoportosítása amolyan Rejtő Jenő-s kitaláció, geg – ha nem képződnének meg minduntalan az olvasó agyában a huszonegyedik század kísértetiesen hasonló eseményei a levedlett, ránk szórt bombázókkal, a hollywoodi filmek hajszálra azonos kiképzési őrületének és fanatizmusának mechanizmusával, amelynek végső fázisa a boszniai, iraki lelki vagy másképp beteg veterán, aki semmivel sem másabb az afganisztáni orosz veteránnál, mint ahogy a valahai legmegideologizáltabb filmek kínzókamrái sem voltak elrettentőbbek és embertelenebbek a legújabb és legdemokratikusabb hadseregekénél... Túlkapások ezek, vagy törvényszerű jelenségek mindenhol, ahol a fegyver az úr? Hiába áltatjuk hát magunkat, hogy egy letűnt kor letűnt hadserege kiskatonájának švejkes viszontagságairól olvasunk: a hadseregek kora nem ért véget. Legfeljebb a mundér változott.

Ezért is érdekes, és szórakoztató volta mellett mélyen elgondolkodtató mindaz, amit a második kötetes Juhász Miklós elmond generációk és ideológiák cserélődéséről, lelkesítő erejéről vagy ellenérzést kiváltó voltáról, no meg a ráébredés és felismerés okozta csalódásokról. Ebből a különben komoly etikai és filozófiai kérdéseket is feszegető könyvecskéből nem hiányzik az irónia, önirónia és a humor sem. Az író történelmi „alulnézetből", az egyszerű ember szemével vizsgálja meg a közös múlt egy szeletét, esetünkben a sereget.

Főhőse egy olyan fiatalember, aki minden új iránt fogékony, aki ésszel kívánná felfogni a társadalom mozgatórugóit, a politika igazságait. Mindehhez persze nem sok fogódzót tud neki nyújtani kora: egyik oldalról gyanakodó elutasítás vagy örökös ugratás, a másik oldalról a dogma áttörhetetlen fala feszül a tudatának. S mindehhez járul a hatalom mindenkor utat találó önkénye minden szinten, a hit és elkötelezettség mindenkori dilemmája, a lelkes, közösséget szolgálni akaró gondolkodás ütközése az érdekeltségi rendszerek pokoli logikájával. A sereg, mint a szerző megállapítja, „sziszifuszi üresjárat"-ban működött.

Haraszti Mária

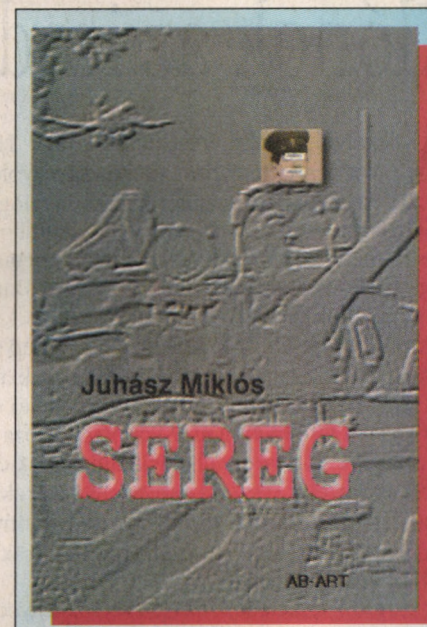

Juhász Miklós
Sereg
AB-ART

A Sereg – a Magyar Népköztársaság Néphadserege, amely számos elgondolkodtató és szórakoztató eseménnyel aranyozta be a kor fiataljainak életét. A szerző második kötete ebbe a világba enged betekintést. A regény a *Kenguru Zsebkönyvek* 6. darabja.
Kötve, 112 old., 12,5x17 cm
bolti ár: 180 Sk
kedvezménnyel: 160 Sk

A KENGURU ZSEBKÖNYVEK SOROZAT KÖTETEI

M. Csepécz Szilvia
Egyszerű viselet
AB-ART

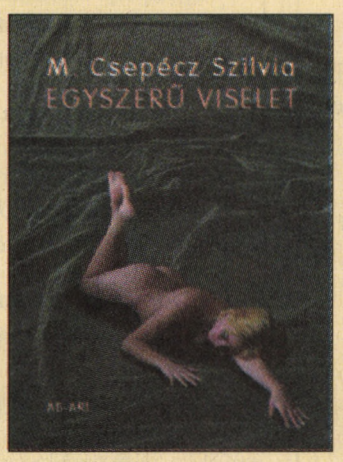

Kötve, 128 old., 17x24 cm
bolti ár: 200 Sk **kedvezménnyel: 180 Sk**

Szűcs Enikő
Nem mondja ki a nevét
AB-ART

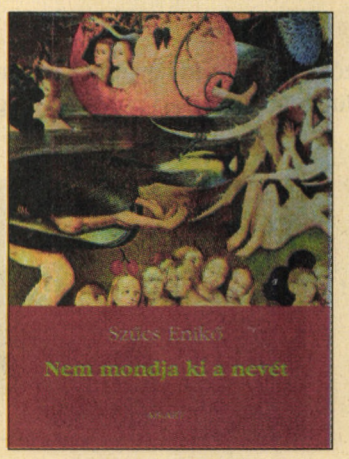

Kötve, 96 old., 12,5x17 cm
bolti ár: 180 Sk **kedvezménnyel: 160 Sk**

Monoszlóy Dezső
A szerelem öt évszaka
AB-ART

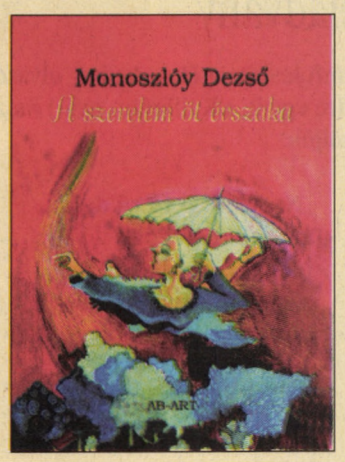

Kötve, 96 old., 12,5x17 cm
bolti ár: 180 Sk **kedvezménnyel: 160 Sk**

Klónok az irodalom piacán – 2.

A legendát, mely szerint Grendel Lajos Vonnegut-plagizátor, valamikor a nyolcvanas években apámtól hallottam. Hogy ő kitől hallotta, nem tudom, Kurt Vonneguttól bizonyosan nem, s történetesen Kurt Vonneguttól még csak könyvünk sem volt. Így megy ez. Danilo Kiš egyik novellájának zárlatával szólva: „A történelmet a győztesek írják. A legendákat a nép szövi. Az írástudók fantáziálnak. Bizonyos csak a halál." Máig nem tudom, van-e említésre méltó összefüggés a Grendel- meg a Vonnegut-próza között, mivel e konkrét szájhagyománynak az érintettek szövegeire visszavezethető alapjára akkor, sajnos, nem kérdeztem rá, később pedig könyveikben ilyesmire nem akadtam. Így hát csak továbbadom a történetet.

A megismételhetetlen, az egyszeri, az egyedi illúziója eredendően persze nem az irodalom sajátsága, hanem a művészetek, így az irodalom létrehozójáé, az emberé. Az olvasó ember, a mindörökké újra kíváncsi, soha fel nem növő gyermek az, akiben ott kísért a vágy a példátlanul eredeti iránt. S benne munkál a kisajátító ragaszkodás is. Az irodalom is ezt a vágyat, ezt a ragaszkodást fogalmazza meg.

Például *A kis hercegben*, a múlt század egyik legkedveltebb irodalmi meséjében. „Ha én tudok egy virágot, egy egyetlen virágot az egész világon, olyat, amilyen sehol másutt nem létezik, egyedül csak az én bolygómon... – mondja durcásan Saint-Exupéry hőse, majd így folytatja: – Ha valaki szeret egy virágot, amely csak egyetlen példányban létezik a csillagmilliókon: ez épp elég neki, hogy boldog legyen, ha a csillagokra pillant. »Ott van valahol az én virágom« – gondolja magában." Világlátó vándorlása során aztán a kis herceget a Föld nevű bolygón, az emberekhez vezető utakon éri a legnagyobb csalódás, mégpedig egy virágzó rózsakert előtt állva: „A kis herceg csak nézte őket. Mind olyanok voltak, mint a virágja. – Kik vagytok? – kérdezte meghökkenten. – Rózsák vagyunk – felelték a rózsák. – Ó – mondta a kis herceg. És nagyon boldogtalan volt. Neki a virágja azt mesélte, hogy sehol a világon nincsen párja; és most ott volt előtte ötezer, szakasztott ugyanolyan, egyetlen kertben!"

Az olvasó ember, ez a soha fel nem növő gyermek az, akiben ott kísért az olvasottak felismerésének vágya is. Az irodalom ezt a vágyat, ezt az ismerthez való kötődést és ragaszkodást táplálja és variálja. Az írástudók fantáziálnak. Ők a képzelet fürkészői. Azt mondják: bizonyos csak a feltámadás, és magukévá teszik az előttük járókat. Amiként a kitűnő novellista Talamon Alfonzzal teszi ezt Gazdag József egy kitűnő novellájában (*Az árnyak kifürkészése*). A filozopter azt mondaná: rekontextualizálja.

Nem is olyan rég olvastam egy tanulmányt, mely a közelmúltban elhunyt Gion Nándort a magyar Vonnegutnak nevezi. Mindenesetre Grendel és Gion szövegvilága közt azért akad átfedés, erről azok az irodalomtörténészek (N. Tóth Anikó és Elek Tibor például) tudnának többet mondani, akik mindkét szerzővel behatóan foglalkoztak. Grendel egyébként épp Elek Tibornak fejtegeti egy interjúban, hogy ha egy író átírja egy másik író művét, az még nem plágium. A magam részéről semmit sem tartok kizártnak. Ha Gion Nándor volt a magyar Vonnegut, akkor azt sem, hogy Vonnegut az amerikai Grendel Lajos. Annyi bizonyos, hogy a fent idézett Danilo Kiš-szöveg – és nem csak ez a rész, hanem a teljes novella – megjelent az Esterházy-életműben is (*Mily dicső a házáért halni* címmel). Magyarán: Esterházy Péter írt egy novellát, mely szó szerint megegyezik Danilo Kiš novellájával. Pontosabban: Esterházy Péter magyarul írta meg ugyanazt a Danilo Kiš-novellát. Így megy ez, mondaná Kurt Vonnegut. Ó, mondaná a kis herceg.

Csanda Gábor

Könyvjelző, Námestie SNP 30, 814 64 Bratislava 1

Feladvány

Szemfüles és játékos kedvű olvasóinknak szól e havi feladványunk, melyhez Kukorelly Endre egyik, a Kalligram nyári összevont (júliusi–augusztusi) számában megjelent versét közöljük:

„Nagyon egyszerű dolog,
az ember mozog,
igen egyszerű eset,
az ember szeret,
ennél is egyszerűbb esetnél
az ember nevetgél,
de a legegyszerűbb esetben
mindenki ....."

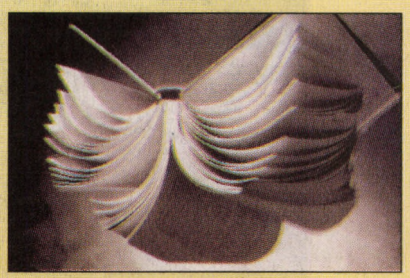

A feladat is nagyon egyszerű: fejezzék be a verset! A helyes megfejtést (egy szó, három szótag) beküldők közül hárman értékes könyvet nyernek. További három könyvet sorsolunk ki azok közt az ötletes rímelők közt, akik az eredetitől eltérően fejezik be a verset.

KÖNYVJELZŐ

Az Új Szó könyvekkel és olvasókkal foglalkozó melléklete

www.ujszo.com

Megjelenik havonta egyszer

Készül a Szlovák Köztársaság Kulturális Minisztériumának támogatásával

Szerkeszti: Csanda Gábor

Levélcím:
Könyvjelző,
Námestie SNP 30,
814 64 Bratislava 1

Villanyposta:
konyvjelzo@poetic.com

E számunk szerzői:

Baráth András
(1933) – vegyész professzor, a tudományok kandidátusa, a nyitrai Konstantin Egyetem oktatója (Nyitra)

Bodnár Gyula
(1948) – Nyitott Európáért díjas újságíró, szerkesztő, a Katedra főszerkesztője (Nagymegyer),

Csuka Gyula
(1940) – genetikus, a tudományok doktora, a nyitrai Konstantin Egyetem oktatója (Szenc),

Dusík Anikó
(1963) – irodalomtörténész, a pozsonyi Comenius Egyetem magyar tanszékének vezetője (Pozsony),

Haraszti Mária
(1959)– szerkesztő, író, műfordító, az AB-ART Könyvkiadó művészeti vezetője, a Szőrös Kő főszerkesztője,

Kozsár Zsuzsanna
(1970) – író, szakíró (Kassa)

A Könyvjelző legközelebb **augusztus 22-én**, csütörtökön jelenik meg.